

tre, moments d'èmfasi suprem dins l'obra. — ² També l'usà Boccaccio (*Decam.* vi, § 9), però era encara tan inusitat en català a princ. S. xv, que no comprenent-lo els seus erudits i intel·ligents traductors catalans de 1429 entengueren «poca fe» (370.14).

Porqueig, porqueirol, -ola, porquejada, V. porc
Porquejar, V. porc i pórcia *Porquejat, porqueny, porquer, porquera, porqueria, porquerol(a), porquí, porquícia, porquim, porquimejar, porquina, porquissó, porquissot, V. porc*

PORRA, mot comú al català amb el castellà i el portuguès, dels quals és peculiar; d'origen molt incert, car és increïble que sigui un derivat del nom d'hortalissa *porro*, ll. PÖRRUM, cast. *puerro*, objecte amb el qual hi ha massa poca analogia de forma, i els dos noms discrepen en el timbre de la vocal; probablement és pre-romà i és versemblant que sigui indoeuropeu però és ben difícil que tingui res a veure amb el cèltic; cf. paleoslau *perō*, lit. *periiū* 'jo dono cops', rus *na-por, s-por* 'cop, baralla', avèstic *porat* 'lluïta', lit. *pūrē* 'bola'. □ 1.^a doc.: 1341.

En un reglament legal tortosí de l'any 1341: «Tot hom --- qui port pilota de plom o de ferre, ni *porra* clavada, que pac cinc sòlidos, per cascuna vegada que li seran trobades, axí de la pilota com de la *porra*» (BABL xi, 417-8). Recollit primerament pel dicc. de Busa-N. [1507]: «*porra* per dar *porrades*: clava; *porrada*, ferida de *porra*: clavae ictus» (E-III-9); «*porra*: clava; lo qui la porta y va davant: lictor», DTo. 1647.1

Com a nom de les macs emblema d'autoritat, els DAG, i AlCM en donen testimonis municipals barcelonins i del Princ., de 1532 i 1570 («porters preceyns ab *porras* alsadas»). Com a nom d'arma o eina colpadora està pressuposat pels testimonis de *porrada*; *porrada* material: «casa hi agué fonc saquejada 15 i 20 vegades, que quant los huns ne eren fora, y venien los altres, y a *porrades* los donaven fins avien dit ahon tenien los dinés» a. 1527 (BABL iv, 379), i potser el *porrada* del *Torcimany* (76); figuradament 'dany o contratemps violent': «ben fornida / de puteria; / sa *porreria* / mort mereixqué: / per ço prengué / verí tan fort; / si tal deport / —semblants jornades— / ab tals *porrades* / sovent havien, / millós seien; / si yo podia / yo'ls ne daria», JRoig (*Spill*, 16005); «assignaren jornada los jutges dos, per a dar la *porrada*», S. de Joan Joan, 2432; «lo vaxell rebrà *porrada* / d'esta composta: / la ciutat farà desbosta / de un quarter», *Colloqui de les Dames*, 460.

En venir la Renaix., el mot és generalment acceptat com a genuí, fins per un medievalista o ferm exponent del llenguatge vell i tradicional, com MilàF: «xafa ab un colp de *porra* del negre l'elm: / si no fos sa ventura, y'ls durs cabells, / no duria més noves als infals», *Pros B.*, v. 119.

Porra és un mot viu en totes les zones de la llengua [*porra*: garròt sinuós y molt gruxat per baix», DFgra.]; val. S. 'floc bonyegut guarnit amb llaços' com el cast. *moña*, V. Salvà (infra); i amb abundosa

fraseologia i derivació pertot. Ens ajuden, en efecte, a fer-nos càrrec de la seva vitalitat els seus nombrosos sentits figurats i el seu gran paper en la frase popular.

Ja d'antic sembla que va passar-se de la idea d'objecte massís, dur i grofollut a nocions que impliquen grosseria, rudeses, deficiències en vivor, en èxit, en moral; aplicat a dones, a manera d'adjectiu: «ella no dexa / [de] cercar metgeses, / velles urqueses, / empenyadores / --- / Volgué 'nsajar / una tacanya / metgesa, estranya / fon, de Bigórra, / qui, vella y pórra, / tot Aragó [la corona d'A.] / --- / ab sa ciència / gorat havia / ---»; «per infant fer / velles modorres, / exorques, *porres*, / moltes hi roden: / quant às no poden, / han fill furat / o manllevat, / suposant parts», JRoig (*Spill*, 4542, 8734): aplica, doncs, *porra*, *porres*, a velles de males arts que trafeguen en coses íntimes de dones (amb molta «ciència» llejta), gent de mal natural, no pas a les dones estèrils que recorren als seus manegaments i manifesteries;² també l'Arxip. de Hita dóna a la seva alcavota l'epítet de «porra» (924d, V. la nota de la meva ed.); és el sentit que amb caràcter d'abstracte ja hem vist, supra, en el vers 16005 del *Spill* (i després n'hi citarem un altre cas).

Fer porra, el sentit que Chabàs (p. 326) dóna com a viu a València, «ir a cazar y no coger nada», que AlCM (§ 9) documenta en un romanç de Carles Ros i a tot el migdia del Princ., i el DAG, en dóna ex. en el tarragonès Pin i Soler; «els caçadors --- si un dia fan *porra*, esperen que sigui de nit per entrar al poble, i ningú els veu», Bladé Des. (*Benissanet*, 181). «Cuando un joven pretendía a una muchacha, el lanzar dentro de la casa de ésta una *porra* muy lucida, hecha por aquél; y si a la muchacha le agradaba el muchacho, y sus padres lo consentían, decían éstos a aquélla *porra* dins, y podía entrar el pretendiente; pero si no lo aceptaban, decían *porra fora*», Salvà (*Callosa d'En Sarrià* II, 89).

«Vessa, peresa, lentitud excessiva» mall. (DFgra.; Manacor, AlCM). *Aguantar la porra* 'suportar pesadeses': «los vells atxacosos y las senyores prenyades --- lograren llicència del E. S. Conde de Rícla per escapullir-se de palàcio, anant-se'n a retiro ---; los restants tingueren que *aguantar la porra* fins a dos quarts de 8, que se conclogué aquell gran festí», B. de Maldà. «*Anar a la porra* es diu a algú que ens irrita», DAG; «*vé-te'n a la porra*: despedida furiosa», DFgra. «O gasiva menjança, gramàtics que en lloc de les roses / rosegueu les arrels com imbècil pugó que s'enfila / per canoques amunt, i dels mestres les obres desdenya / --- mosquits porfidiosos / que dels versos millors feu pastura, aneu a la *porra*!» (epigrama d'Antiphanes, Coromines (O. C., 1343).

Porra és un mot igualment viu, i des de molt antic, en les altres dues llengües hispano-romàniques. El port. *pórra* es documenta des de c. l'any 1200: veg. un cas de 1209 i altres dels segles medievals en Cortesão i en Hubschmid, molts del S. xvi en Moraes, el diminutiu *porrin(h)a* ja 1136. El cast. *porra* el documento copiosament en literatura en el DCEC/DECH (PUE-RRRO, n. 4) des de mj. S. XIII.